

Mera Mkissra

Lina Brockdorff

TFAQQIGHA U THEŻŻIŻA TAL-BIŻA' ... il-bomba waqgħet qrib sew, aktarx fuq rasna. Foga kbira ta' trab dehret diehla mit-taraġ tax-xelter. Meta ġejna f'tit f'sikitna u stajna nitkellmu l-ewwel mistoqsija fuq fomm kulhadd kienet: "Fejn giet il-bomba? Tghid lil min kienet laqtet ix-xorti dik id-darba?"

Ma hallewniex nilgħu mill-ewwel, imma meta tlajna sibna herba shiha tistenniena u ma domniex ma fhimna li x-xorti hażina kienet messet lil hafna din id-darba; fl-istess hin stajna nghidu li kienet xorti tajba wkoll għax ma kien hemm ebda telf ta' hajja.

Konna tlifna djarna. Kemm hi haġa kerha li tiftakar li f'mument wiehed issib ruhek mifrud u mċahhad minn kull oġġett mehtieg u għažiż li tkun ilek iġġabbar għomrok kollu! Bla ikel, bla sold u bla hwejjeg. Fuq kollox bla mkien fejn iddeffes rasek. Tistenna kollox minn għand haddiehor, u f'dawk il-jiem min seta' jaghti?

Imma kos, sewwa jghidu, fid-dinja kollox jindara, u f'dawk il-jiem, fl-ehrex tal-gwerra din l-istorja li titlef darek konna drajnicha wkoll; illum taqa' dari, għada forsi taqa' tieghek. Jista' jkun li tant kien għelibna l-ġuh u l-biża' li parti minna kienet qisha mejta, konna qisna qoxra ta' iġsma niġġerrew f'dak in-niket u t-twerwir sa ma thallina r-ruh ukoll.

Mela, dak in-nhar ix-xorti messet lili ... fejn kont sejra? Kif ser intarraf xi haġa lil żewġi li kien fuq ix-xogħol?

Ahna n-nisa u l-ftit irġiel xjuh li kien hemm magħna bdejna nippruvaw

insibu fejn kienu djarna, naraw x'fadal minnhom u jekk possibbli nsalvaw xi haġa. Tiskanta. Hadd ma beda jibki. Hadd ma jlisen xejn. Wiċċna maskra ta' sabar. L-irġiel taghna ma kenux hdejna biex isabbruna, dawk kellhom dmirhom fuq il-kanuni. Ir-rahall kollu bi hġaru ġie jġri biex jghin u kulhadd offra daru, sakemm kienet ghadha wieqfa, bhalak kenn ghal kull min ried jidhol. Man-nies tar-rahall ġew ukoll ta' l-A.R.P., voluntiera habrieka li kont issibhom dejjem f'waqtiet bhal dawk. Dawn ma hallewniex nersqu lejn periklu ta' hitan jew soqfa ser jiġġarrfu.

Jien żġiċċajt minn taht għajnejhom għax kont għadni mhux konvinta għal kollox jekk dari għadhiex wieqfa jew le, billi tiegħi kienet f'tarf it-triq. Ilmaht xi hitan weqfin. Hadt nifs qawwi. Ma stajt nasal s'hemm minhabba l-kwantità ta' ġebel li kien hemm fin-nofs. Meta rnexxieli, wara xi sagħtejn mort bil-muftieh lest f'idi biex niftaħ il-bieb; id-drawwa li tegħleb ir-raġuni! Għax stajt ninduna li ma kienx hemm htieġa ta' muftieh. Il-bieb kien fuq il-ġebel ta' madwaru u minn dari kien fadal biss il-hitana ta' madwarha.

Iċċassajt inhares lejn dik il-herba. Xtaqt kieku nibda nohroġ xi affarijiet, imma fejn inqeghedhom? Bdejt nitlef rasi u ma kontx naf minn fejn nibda. Iz-żewġ kmamar li kienu darna spicċaw. Intfajt fuq travu li kien hemm f'nofs kamra minnhom u bqajt hemm, għax roghda kbira hakmitli riġlejja u bdejt nibza' li ser ninstabat ma' l-art. Rajt quddiemni mera mkissra, kienet il-mera tal-gradenza, l-aktar oġġett li kien għal qalbi fil-kamra tas-sodda. Ma ridtx nemmen li hekk kellha tispiċċa dik il-mera. Ġbart biċċa kbira li kienet ghadha shiha, kollha xfar bil-ponot u miksija bit-trab.

Gerrejt subgħajja fuqha biex inwarrab ftit dik il-purtiera ta' trab u hemm f'dik il-mera ergajt bdejt nara għajjiti ...jew għajjitna, jiġifieri tal-mera u tiegħi.

Kont għadni tarbija ta' ftit xhur meta ommi kienet tehodni quddiem dik il-mera u tilgħab miegħi, tqeghedni bilqieghda, iżżommli jdejja u tghallimni kif naghmel l-ewwel passi. Bdejt nikber u allura spiss nitkejjel mal-kxaxen tal-gradenza, l-ewwel mat-tielet, imbagħad mat-tieni u fl-aħħar ma' l-ewwel kexxun. Hemm kont ilhaqt fuqnett, l-irhama tal-wiċċ u wara ftit snin kont twalt biżżejjed biex stajt nomxot xagħri u nibda niżżejjien quddiem il-mera tal-gradenza li tant kont inhobb.

Ommi mietet, u fin-niket ta' bint wahdaniya mort nġhatti dik il-mera b'liżar, kif kienet l-użanza dak iż-żmien. Dam hemm il-liżar għal żmien twil. Malli taffa xi ftit in-niket ergajt bdejt inżur il-mera. Kelli tmintax-il sena u qalbi kienet ġa ntifet fil-hlewwa ta' l-ewwel imhabba lejn ġuvni, lejn Karmenu. Missieru kien habib tal-familja taghna, allura xejn ma kienet tidher stramba li

kultant jiġi jżurna ma' missieru. Billi l-gradenza kienet fir-rokna tas-sala nerhulha għal quddiemha biex bis-serqa nitbewsu, għax missieri kien għadu ma jafx bl-imhabba taghna għal xulxin. L-ewwel rigal ta' Karmenu kien sett tat-twaletta li sab ruhu fuq il-gradenza quddiem il-mera.

Iżżewwiġna meta l-gwerra kienet ġa mdendla fuq rasna. Il-lejl ta' qabel it-tiegħ erhili nipprova l-libsa bajda u l-mant quddiem l-istess mera. Konna bqajna nghixu ma' missieri, imma ma kellniex ingawduh wisq għax marda qasira hatfithulna minn ġo fostna u hekk sfajna wahidna f'dik l-ewwel sena tal-gwerra. Billi konna noqogħdu l-Belt meta l-attakki bdew jihraxu hsibna li jkun ahjar jekk inwarrbu u hekk sibna żewġ kmamar Had-Dingli, bil-hsieb li l-ghadu hemm ma jsibniex.

Mal-ftit affarijiet li tellajt mieghi hadt il-gradenza bil-mera. Kull filghaxija meta kont insib ruhi wahdi, għax żewġi kien suldat, kont immur quddiem il-mera nirrangħa ftit xagħri u qisni nsib fiha l-wens tieghi.

Imma issa l-mera kienet spiċċat ... Bqajt hemm fost dak it-tifrik, nahseb; le, le mhux nahseb imma ċċassata ... hassejt min jerfaghni minn driegħi. Kien żewġi bi tbissima li riedet tfisser hafna xorti. "Il-mera nkisret, kollox inkiser!" ghidtlu, waqt li bdejt narah minn ġo purtiera ta' dmugh.

Qalli bil-hlewwa: "Il-mera li dejjem urietna xeni sbieh, illum qalbha nqasmet bil-herba ta' madwarna! Imma tibżax, għażiża ... sakemm inti għadek hajja, sakemm nara dawk għajnejk ileqqu, l-isbah mera tibqa' ma tinkisrux!"